Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om en strategisk vision for energiomstilling med henblik på at muliggøre EU's strategiske autonomi

(initiativudtalelse)

(2023/C 75/15)

Ordførere: **Thomas KATTNIG**
Lutz RIBBE
Tomasz Andrzej WRÓBLEWSKI

Plenarforsamlingens beslutning	20.1.2022
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 2
	Initiativudtalelse
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	4.10.2022
Vedtaget på plenarforsamlingen	26.10.2022
Plenarforsamling nr.	573
Resultat af afstemningen	
(for/imod/hverken for eller imod)	197/9/12

1. **Konklusioner og anbefalinger**

1.1. I slutningen af 2021 besluttede EØSU at udvikle en omfattende vision for energiomstillingen. Den 18. januar 2022 besluttede udvalget, at lade alle sektioner og CCMI udarbejde initiativudtalelser om forskellige aspekter af energiomstillingen og lade dem indgå i en overordnet udtalelse med titlen »En strategisk vision for energiomstillingen med henblik på at muliggøre bæredygtig udvikling«.

Den aktuelle situation i Ukraine efter Ruslands militære invasion har imidlertid gjort energiomstilling til en topprioritet, idet den har medført hidtil usete konsekvenser for EU's energiforsyning og energipriserne.

I lyset af den aktuelle krise og under hensyntagen til målet om at bringe EU's afhængighed af russisk gas til ophør inden 2030 fremlægges der i denne EØSU-udtalelse en omfattende vision for energiomstillingen med henblik på at opbygge og fremme EU's strategiske autonomi på energiområdet.

Med henblik på at udvikle en langsigtet strategisk vision sammenfatter denne rammeudtalelse:

— konklusioner og anbefalinger fra de sektorspecifikke initiativudtalelser ([1])

— konklusioner fra udtalelserne om REPowerEU og REPowerEU-planen og de kommende lovgivningsforslag og

— konklusioner og anbefalinger fra tidligere EØSU-udtalelser.

1.2. EØSU gør opmærksom på risikoen for, at den kombinerede økonomiske og sociale effekt af den nuværende energikrise sætter det demokratiske system under pres, hvis der ikke findes nogle fyldestgørende løsninger. EØSU støtter derfor indførelsen af øjeblikkelige foranstaltninger til at løse de mest presserende problemer, navnlig for at garantere forsyningssikkerheden til en pris, der er »så overkommelig som mulig« for både forbrugerne og industrien, som er berørt af de aktuelle dramatiske prisstigninger.

([1]) EUT C 486 af 21.12.2022, s. 67, EUT C 486 af 21.12.2022, s. 88, EUT C 486 af 21.12.2022, s. 53, EUT C 486 af 21.12.2022, s. 1, EUT C 486 af 21.12.2022, s. 59, EUT C 486 af 21.12.2022, s. 23, EUT C 486 af 21.12.2022, s. 198.

1.3. Klimaændringerne er i stigende grad en trist realitet i Europa. Desuden viser den nuværende energikrise, som forværres af Ruslands aggressive invasion af Ukraine, klart, at både de mål og foranstaltninger, der foreslås under den »europæiske energiunion« og den grønne pagt, i det væsentlige er korrekte, men ikke ambitiøse nok. De er endnu ikke tilstrækkelige til at føre Europa til en sikker, bæredygtig og konkurrencedygtig »strategisk energiautonomi«. Først og fremmest gøres der stadig alt for lidt brug af dem. Der er behov for et paradigmeskift i denne henseende.

1.4. Europas potentiale på området for vedvarende energi skal kortlægges så præcist som muligt og formidles bredt for at fremme en fælles forståelse af, i hvilket omfang der kan opnås uafhængighed af energiimport. Elektrificeringen af varme- og transportsektoren og behovet for indenlandsk produceret grøn brint skal navnlig tages i betragtning.

1.5. Ud over at udnytte dette potentiale så hurtigt som muligt skal potentialet for energibesparelser udnyttes endnu mere ihærdigt. I den nuværende situation er energibesparelser den bedste metode til at skabe umiddelbare resultater.

1.6. Samtidig vil der være behov for foranstaltninger på kort og muligvis også mellemlang sigt for at kompensere for mistede energiforsyninger fra Rusland. Import af LNG er en sådan foranstaltning. EØSU mener imidlertid, at det er vigtigt, at dette ikke skaber en ny langsigtet afhængighed af fossile brændstoffer. Der skal på forhånd tages højde herfor i investeringscyklussen. Samlet set er målet ikke at diversificere afhængigheden, men at opnå det højest mulige niveau af »strategisk autonomi«.

1.7. Denne omstilling er ikke blot en stor teknisk udfordring, men omfatter også strukturelle spørgsmål. I fremtiden vil energiproduktionen være langt mere decentral end tidligere. Dette åbner også muligheder for byer og regioner og andre nye interessenter, f.eks. mikrovirksomheder og SMV'er samt individuelle og lokale producent-forbrugere. EØSU mener, at de politiske beslutningstagere stadig mangler at opstille indikationer for eller foranstaltninger til, hvordan især hidtidige passive energiforbrugere kan blive nye aktører på markedet. Udvalget har i mange af sine udtalelser påpeget, at accept er en afgørende forudsætning for at sikre en hurtig omstilling. Retten til og muligheden for at deltage er den bedste metode til at sikre denne accept. Det er derfor ikke kun et spørgsmål om, hvor energien produceres og fra hvilken kilde, men også om, hvem der får lov til at tjene penge på den. Udvalget efterlyser endnu en gang omfattende og målrettede oplysnings- og bevidstgørelsestiltag, som Kommissionen og medlemsstaterne sammen med erhvervsorganisationer, handelskamre, arbejdsmarkedets parter og andre relevante interessenter iværksætter på en koordineret og indbyrdes supplerende måde ([2]).

1.8. EØSU gentager sin overbevisning, der fremgår af tidligere udtalelser, om, at sociale og regionale samhørighedsfonde og genopbygningsstøtte ikke blot skal anvendes på en måde, der støtter klimaindsatsen og energiomstillingen, men at klima- og energipolitikken også skal udformes på en måde, der fremmer den sociale og regionale samhørighed.

2. **Generelle bemærkninger**

2.1. EØSU gør opmærksom på risikoen for, at den kombinerede økonomiske og sociale effekt af den nuværende energikrise sætter det demokratiske system under pres, hvis der ikke findes nogle fyldestgørende løsninger. EØSU støtter derfor indførelsen af øjeblikkelige foranstaltninger til at løse de mest presserende problemer, navnlig for at garantere forsyningssikkerheden til en pris, der er »så overkommelig som mulig« for både forbrugerne og industrien, som er berørt af de aktuelle dramatiske prisstigninger.

2.2. Konsekvenserne af klimakrisen har stor indvirkning på Europa og verden. EØSU gentager sin stærke støtte til målene i den grønne pagt, til en styrkelse af den strategiske autonomi med hensyn til energiforsyning og til omstillingen til en bæredygtig og klimaneutral økonomi. Den »energikrig«, der er indledt af Rusland, gør behovet for massivt at fremskynde den omstilling, der blev indledt med den grønne pagt, endnu tydeligere. REPowerEU og andre initiativer foreslået af Kommissionen har til formål at tilpasse den grønne pagt i overensstemmelse hermed, men de er endnu ikke tilstrækkeligt ambitiøse.

([2]) EUT C 486 af 21.12. 2022, s. 1.

2.3. Den sociale dimension skal tages i betragtning i alle foranstaltninger, der planlægges som led i energiomstillingen. På den ene side er dette nødvendigt for ikke at bringe offentlighedens accept af de nødvendige ændringer i fare og for at sikre en retfærdig omstilling. På den anden side vil denne omstilling også muliggøre en positiv udvikling i den regionale økonomi, herunder oprettelsen af nye arbejdspladser ([3]), hvilket vil fremme accepten. Som repræsentant for civilsamfundet har EØSU ofte rådgivet om, hvordan borgerne bør inddrages, så de kan drage fordel af den »retfærdige omstilling«. Desværre er disse råd for det meste blevet overhørt, hvilket kan føre til større problemer med at opnå accept.

2.4. EØSU mener, at man kan og skal sikre konkurrenceevnen i den europæiske økonomi, navnlig industrien og mikrovirksomheder og SMV'er, der fungerer som drivkræfter for bæredygtig innovation. Intelligente koncepter for energiforbrug — f.eks. virtuelle kraftværker — giver mindre virksomheder betydelige vækstmuligheder. Da mikrovirksomheder og SMV'er er en vigtig del af løsningen til at opnå en konkurrencedygtig, klimaneutral, cirkulær og inklusiv økonomi i EU, skal de rette betingelser skabes og opretholdes ved hjælp af målrettede former for støtte og rammevilkår. Dette er nødvendigt for at sikre og skabe økonomisk vækst og job af høj kvalitet.

2.5. Selv om EU er førende med hensyn til at reducere CO_2-emissioner, skal andre aktører inddrages i klimaindsatsen. EU skal yde en større diplomatisk indsats, indgå i nye former for samarbejde og anvende redskaber såsom samarbejds- og handelsaftaler til at overbevise tredjelande om, at de skal gøre mere for at håndtere denne krise. Samtidig er EU nødt til at have en debat om, hvorvidt de industrielle forsyningskæder skal flyttes tilbage til Europa for at mindske afhængigheden af kinesiske leverandører — f.eks. inden for solcellemoduler og batterier — og samtidig garantere en fuldt bæredygtig forsyningskæde, blandt andet med hensyn til socialpolitik og respekt for menneskerettighederne.

2.6. Den nuværende energi(pris)krise og manglen på sikkerhed, stabilitet og forudsigelighed i forsyningen lægger et enormt pres på EU. Krisen ville være mindre alvorlig, hvis der var blevet truffet mere målrettede foranstaltninger på et tidligere tidspunkt, og hvis f.eks. EU's egne mål (såsom målene for energiunionen) var blevet taget mere alvorligt. EØSU bifalder de foranstaltninger, der foreslås i REPowerEU-meddelelsen og REPowerEU's plan om at sætte skub i den grønne energiproduktion, diversificere udbuddet og mindske efterspørgslen efter russisk gas, da de foreslåede løsninger er i overensstemmelse med målene i den grønne pagt og den europæiske energiunion. Efter udvalgets mening bør dette ikke primært dreje sig om at diversificere afhængigheden, men derimod om så vidt muligt at realisere en »strategisk uafhængighed og autonomi på energiområdet«. Hvad angår ressourcer, der skal erstatte russisk gas, advarer EØSU om, at EU skal være særlig opmærksom på disse ressourcers indvirkning på miljøet og på nye afhængighedsforhold til tredjelande, der ikke deler vores europæiske værdier.

2.7. Situationen på energimarkederne i august 2022 har gjort det klart, at ingen energikilde er 100 % pålidelig til enhver tid. For eksempel har et betydeligt antal af Frankrigs kernekraftværker i flere måneder ikke været tilsluttet nettet på grund af vedligeholdelse, klimaændringernes indvirkning og andre problemer. Kulfyret elproduktion har ikke blot haft en betydelig indvirkning på klimakrisen, men lider også direkte som følge heraf: På grund af lav vandstand i Rhinen som følge af tørke kan kulfyrede kraftværker ikke længere forsynes. Af lignende årsager er vandkraft også blevet mindre stabil, som det f.eks. er blevet påvist i Italien. Desuden er naturgas, hvad enten den transporteres som gas eller i flydende form, ikke blot skadelig for klimaet, men også forbundet med massive geopolitiske risici. Med andre ord skiller vind- og solenergi i det diversificerede og sikrede energimiks, som alle medlemsstater i øjeblikket sigter mod, sig ud som strategiske og levedygtige kilder, når man ser på EU's fremtidige energipolitik. Kompensation for udsving i disse to energikilder kræver for det første lagerfaciliteter og for det andet grøn brint, hvor vind- og solenergi kan »lagres« på lang sigt. Det afgørende spørgsmål for Europas strategiske autonomi er, hvor meget grøn brint der kan produceres i Europa, og hvor meget der skal importeres. I omstillingsperioden skal vi også pege på den relativt mest pålidelige og klimaeffektive kilde.

2.8. Udviklingen i de seneste årtier og ikke mindst den seneste tids hændelser afslører faren for cyberangreb og sabotage på kritisk infrastruktur såsom energinettet eller kraftværker. Hvis denne infrastruktur bortfalder eller bliver beskadiget, kan det skabe ødelæggende forsyningskriser og bringe den offentlige sikkerhed i fare. Kritisk infrastruktur såsom gas- og elnet,

([3]) EUT C 367 af 10.10.2018, s. 1.

dybhavskabler, offshoreanlæg, landbaserede vindmølleparker og LNG-terminaler, kul- og kernekraftværker samt transport og trafik, sundhedstjenester, finansvæsenet og sikkerhedssektoren kan være mål for både cyberangreb og fysiske angreb. Det er i alle europæeres interesse at øge beskyttelsen af denne kritiske infrastruktur. EU er nødt til at være bedre forberedt på sådanne potentielle angreb. EØSU opfordrer derfor til, at der straks foretages en kritisk evaluering af de hidtil trufne foranstaltninger, og at der udarbejdes en samlet strategi for, hvordan vi beskytter EU mod trusler som naturkatastrofer, fysiske angreb og cyberangreb. I den forbindelse anbefaler EØSU, at der stilles krav om, at alle udenlandske investeringer i strategiske sektorer i EU skal stemme overens med EU's sikkerhedspolitik.

2.9. EØSU bifalder oprettelsen af Den Sociale Klimafond ([4]). EØSU mener dog ikke, at fonden vil give tilstrækkelig økonomisk støtte til, at man på en ansvarlig måde kan imødegå de socioøkonomiske virkninger. Den enorme udfordring, der ligger i at udforme en effektiv og retfærdig kompensationsmekanisme i et uensartet økonomisk område med 27 medlemsstater, kræver mere vidtrækkende ledsageforanstaltninger og ressourcer på EU-plan og på nationalt plan.

2.10. Den massive stigning i energipriserne har gjort det klart, at energimarkedet som det ser ud i dag, kun er delvist bæredygtigt. Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, sagde selv under henvisning til de grænseoverskridende omkostningsbaserede priser på de europæiske elektricitetsbørser, at dette system ikke længere ville fungere, hvis mængden af grøn elektricitet fortsatte med at stige. Der er behov for at stille grundlæggende spørgsmål om energiforsyningens fremtid for at sikre en ren, økonomisk overkommelig og pålidelig energiforsyning og retten til energi. EØSU mener, at udformningen og reguleringen af energimarkedet skal tilpasses de nye forhold, der gør sig gældende, hvor vedvarende energikilder vil være dominerende, samtidig med at der skal skabes gunstige betingelser for industrien, mikrovirksomheder og SMV'er og individuelle aktører samt nye muligheder for deltagelse for producent-forbrugere, borgerenergifællesskaber osv. Hertil kommer, at forbrugerbeskyttelsen skal styrkes. Ved omlægningen af markedet skal der lægges særlig vægt på at undgå eksisterende strukturelle hindringer for små markedsdeltageres markedsadgang. Dette gælder f.eks. adgang til balanceringsenergi og om nødvendigt kapacitetsmarkeder, hvilket kan være nødvendigt for at sikre forsyningssikkerheden.

2.11. For at sikre, at energipriserne er socialt acceptable og bliver konkurrencedygtige igen, samtidig med at de baner vejen for EU's fortsatte lederskab inden for anvendelsen af vedvarende energi, opfordrer EØSU til, at godkendelsesprocedurerne på området vedvarende energi strømlines og fremskyndes, da disse procedurer betragtes som den største hindring for en hurtigere anvendelse af vedvarende energikilder. Samtidig skal rammebetingelserne for decentraliseringsforanstaltninger, energikooperativer og alle former for producent-forbrug forbedres betydeligt.

2.12. EØSU bakker kraftigt op om Kommissionens forslag om gaslagring og en forordning om koordinerede foranstaltninger til reduktion af efterspørgslen efter gas. Udvalget opfordrer institutionerne til at:

— supplere dette med et instrument for kortsigtede investeringer til støtte for udviklingen af brintbaseret infrastruktur såsom samkøringslinjer og oplagringsfaciliteter

— overveje brugen af gasoplagringsfaciliteter i tilgrænsende tredjelande

— udarbejde planer for de enkelte medlemsstater for at undgå en skæv byrdefordeling på regionalt plan.

2.13. EØSU påpeger, at den parallelle udvikling af centraliseret og decentraliseret infrastruktur er problematisk, og at der er risiko for fejlinvesteringer. F.eks. er der konkurrerende potentielle anvendelser for et landsdækkende brintrørledningsnet og udvidelse af kolde fjernvarmenet. EØSU har derfor opfordret til, at der træffes passende grundlæggende beslutninger af hensyn til investeringssikkerheden ([5]).

([4]) EUT C 152 af 6.4.2022, s. 158.
([5]) Se EUT C 429 af 11.12.2020, s. 85.

3. **Energiomstilling som en overordnet strategi i EU og i international sammenhæng**

3.1. Den russiske aggression har forårsaget en global geopolitisk krise, som har en eksponentielt stigende indvirkning på både den økonomiske ligevægt og den globale energisikkerhed. Den har sat spørgsmålstegn ved årtiers energi-, forsvars- og udenrigspolitik og tvunget EU til at revurdere både sine planer og sine hidtil alt for tøvende foranstaltninger vedrørende den grønne og den digitale omstilling og til at overveje de konsekvenser, som den russiske invasion og de indførte sanktioner vil få for den fortsatte energiomstilling i verden.

3.2. Afhængigheden af import af primærenergi fra tredjelande er blevet en direkte trussel mod EU's sikkerhed og stabilitet. Derfor har Kommissionen hurtigt foreslået en række foranstaltninger under REPowerEU, der skal tilpasse den europæiske energipolitik til den nuværende geopolitiske situation. Forslaget til forordning om gasforsyningssikkerhed og betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet omklassificerer f.eks. gasoplagring til kritisk energiinfrastruktur og pålægger både obligatorisk certificering af operatører af gasoplagringsanlæg og mål for opfyldning af gaslagre for at hjælpe EU med at genvinde kontrollen over sit energimarked. EØSU bifalder alle disse foranstaltninger og mener, at de bør kunne hjælpe EU med at genvinde kontrollen over sit energimarked.

3.3. I lyset af de nuværende politiske spændinger mener EØSU samtidig, at det er nødvendigt at samarbejde endnu mere aktivt med en række lande, der er i stand til at forsyne Europa med energi på kort sigt, indtil den massive udvidelse af vedvarende energi, som Kommissionen har planlagt, slår igennem. Disse omfatter USA og i varierende grad de sydamerikanske og afrikanske lande, hvis eksport af fossile brændstoffer, som er blevet nødvendig på kort sigt, skal ledsages af overførsel af viden og udvikling af teknologier til vedvarende energi for også at fremskynde modvirkningen af klimaændringer i disse lande.

4. **Skabelse af et gunstigt miljø for energiomstilling**

4.1. *Offentlige investeringer*

4.1.1. For at dække det voksende behov for elektricitet og opfylde klimamålene er der brug for en fordobling af investeringerne i elnettet til 55 mia. EUR årligt og en forhøjelse af midlerne til opførelse af ren produktionskapacitet til 75 mia. EUR årligt ([6]). I den forbindelse er offentlige investeringer i intelligente og vedvarende energisystemer samt lagerinfrastruktur af stor betydning, når det drejer sig om at garantere forsyningssikkerheden, bekæmpe energifattigdom, holde priserne overkommelige og skabe job af høj kvalitet.

4.1.2. EØSU anbefaler endnu en gang at anvende »den gyldne regel« for offentlige investeringer som vedtaget i udtalelse ECO/569 ([7]), forudsat at det hverken er til skade for den finanspolitiske stabilitet på mellemlang sigt eller for euroens værdi, for at sikre produktiviteten og det sociale og økologiske grundlag for de kommende generationers trivsel.

4.1.3. Blandede finansieringsformer med inddragelse af private investorer er kun en mulighed, hvis det sikres, at udbuddene gennemføres på en gennemsigtig måde, at der ikke anvendes fortrolighedsklausuler, og at det ikke medfører uberettigede udgifter for det offentlige i forhold til en offentlig finansiering. Der skal være fuld gennemsigtighed med hensyn til berettigede ekstraudgifter. Det er derfor så meget desto vigtigere, at rettigheder og forpligtelser defineres klart i sådanne blandede finansieringsmodeller, at ansvarsspørgsmål præciseres, og at der indføres et effektivt og hurtigt konfliktløsningssystem for at undgå yderligere omkostninger på lang sigt og uhensigtsmæssige problemer med ansvarsforholdet.

4.1.4. Med hensyn til den fremtidige tilrettelæggelse af energisystemer og infrastruktur har EØSU gentagne gange understreget betydningen af, at alle forbrugere — husholdninger, virksomheder og energifællesskaber — deltager aktivt i udviklingen af intelligente energisystemer, og at der indføres incitamenter, så civilsamfundet kan deltage i energiomstillingen. Den rolle, som enkeltpersoner, landbrugere, byer, mikrovirksomheder og SMV'er og borgerenergifælles-

([6]) Konklusioner fra elektricitetsbrancheorganisationen Eurelectric.
([7]) EUT C 275 af 18.7.2022, s. 50.

skaber spiller i finansieringen af foranstaltninger, er helt klart blevet undervurderet. EØSU påpeger f.eks., at over 90 % af den installerede kapacitet i Tyskland ikke er blevet bygget af store energileverandører. Der findes ingen strategi for udnyttelse af dette klare potentiale og beredskab.

4.1.5. I den europæiske energilovgivning er klimabeskyttelse ikke anerkendt som et mål for regulering af nettene. Det betyder, at det også er vanskeligt for de nationale reguleringsmyndigheder at skabe incitamenter til ombygning, udvidelse og modernisering af elektricitetsdistributionsnettene, så de lever op til klimaneutralitetskravene. I den europæiske energilovgivning bør klimaneutralitet derfor udtrykkeligt nævnes som et mål for netregulering.

4.1.6. Kommissionen påpeger med rette, at offentlige investeringer kan og skal udløse private investeringer. REPowerEU-meddelelsen omfatter imidlertid ikke refinansiering af de respektive offentlige midler. Afskaffelse af subsidier til fossile ressourcer kunne være en metode til at organisere dette. Beskatning af de enorme uventede fortjenester, der stammer fra den store olie- og gaskrise, som især store olieselskaber har nydt godt af, kunne være en anden. EØSU er bekymret over, at energiselskabernes meget høje fortjenester på den ene side og øget energifattigdom som følge af eksplosionen i energipriser på den anden giver en farlig destabiliserende virkning på samfundet. EØSU foreslår, at toppen tages af disse fortjenester ved hjælp af afgifter og gives videre som økonomisk kompensation til energiforbrugerne, f.eks. økonomisk svagere husholdninger eller energiintensive virksomheder, og bruges til at udbygge produktionen af vedvarende energi og udvikle den nødvendige netinfrastruktur, ikke mindst i lyset af at dette allerede drøftes eller er ved at blive gennemført i visse medlemsstater. EØSU er af den opfattelse, at man bør være meget på vagt i forhold til, hvor denne form for afgifter pålægges for at undgå at afskrække energiselskaber fra at investere i kulstoffattige løsninger. EØSU opfordrer Kommissionen til at fremsætte tilsvarende forslag til foranstaltninger uden yderligere forsinkelse.

4.1.7. Forsyningspolitikken skal gå hånd i hånd med infrastrukturen, der muliggør en passende strøm af elektricitet og gas på det europæiske marked og sikrer nettets stabilitet. EØSU er overbevist om, at der især bør være fokus på at definere udbygningen af nettene som en vigtig offentlig interesse, indarbejde klimabeskyttelse som et mål for reguleringen og generelt sikre en bedre synkronisering ved planlægningen af vedvarende energi og elnettet. Der er et presserende behov for særlige bestemmelser i EU-lovgivningen.

4.2. *Klimatilpasningsfonden*

4.2.1. EU's nuværende mekanisme til at reagere på naturkatastrofer er Den Europæiske Unions Solidaritetsfond. Solidaritetsfondens årlige budget er imidlertid ikke tilstrækkeligt til at dække de enorme omkostninger ved skader ([8]), der er forårsaget af de seneste naturkatastrofer, og skal derfor øges drastisk. EU's finansiering af omstillingen til grøn energi er mere omfattende, men tager ikke hensyn til Unionens presserende behov for uafhængighed i forbindelse med grøn energi.

4.2.2. EØSU mener, at EU har brug for en ny finansieringsmekanisme, der kan yde øjeblikkelig og væsentlig støtte til medlemsstaterne i tilfælde af sådanne krisesituationer. EØSU foreslår derfor, at der oprettes en ny klimatilpasningsfond. Finansieringen bør omdirigeres fra eksisterende EU-midler, navnlig fra Samhørighedsfonden og genopretnings- og resiliensfaciliteten, men forvaltes på en strømlinet og sammenhængende måde gennem denne nye fond.

4.2.3. Ved moderniseringen af finansieringsmiljøet kunne de eksisterende programmers anvendelsesområde også udvides, deres ressourcer øges, og NextGenerationEU kunne betragtes som en model for et nyt finansieringsinstrument. EØSU påpeger, at der kan være behov for nye ressourcer til at håndtere de enorme udfordringer, vi står over for. Alle nye »egne indtægter« skal dog udformes på en retfærdig måde for at undgå yderligere byrder for dårligt stillede grupper. Desuden må de ikke hæmme den økonomiske udvikling.

4.2.4. Det er afgørende, at klimatilpasningsfonden, som i højere grad fokuserer på hurtige og presserende tiltag, fungerer på en måde, der er i overensstemmelse med EU's overordnede klima-, miljø- og energipolitikker, der på lang sigt vil mindske afhængigheden af nødberedskab og beskytte menneskeheden såvel som naturen.

([8]) Svimlende 80 mia. EUR i Tyskland i 2021.

4.3. *Fremme af teknologier*

4.3.1. Den grønne omstilling i fremstillingssektoren kræver et grundlag af en tilstrækkelig, stabil og hensigtsmæssig blanding af vedvarende energikilder til elektrificering og produktion af grøn brint for at lykkes. Lagringsteknologier er under udvikling, og digitaliseringens muligheder udnyttes fuldt ud. Der er derfor stadig et stort behov for forskning og udvikling.

4.3.2. Siden liberaliseringen blev indledt, har elselskabernes investeringsafkast været faldende. Andelen af offentlige investeringer i forskning og udvikling af dekarboniseringsteknologier er lavere i EU end i de andre store økonomier, hvilket risikerer at skade EU's konkurrenceevne i fremtidige nøgleteknologier. EØSU opfordrer Kommissionen til at udarbejde en strategisk investeringsplan og tilskynde medlemsstaterne til at anvende midlerne optimalt og effektivt til udvikling af ren energi. Det samme gælder for investeringer i elnettet.

4.3.3. Dekarboniseringen kræver en gennemgribende omstilling af de industrielle aktiviteter (i løbet af de næste 30 år). Selv om der allerede findes mange lavemissionsteknologier, er deres teknologiske modenhedsniveauer (TRL'er ([9])) lave. Der er behov for ambitiøse teknologikøreplaner for at opskalere og udbrede disse banebrydende teknologier, og EU skal fremme innovation gennem klima- og innovationsfondene.

4.3.4. Det står klart, at grøn brint i fremtiden kommer til at yde et bidrag til et forsyningssikkert europæisk energisystem. EØSU henviser til sine udtalelser om brintstrategien ([10]) og strategien for integration af energisystemet ([11]).

4.4. *Støtte til mikrovirksomheder og SMV'er* ([12])

4.4.1. Mikrovirksomheder og SMV'er — uanset om der er tale om traditionelle virksomheder, familievirksomheder, erhvervsdrivende, virksomheder i den sociale økonomi, håndværk eller liberale erhverv — bidrager i høj grad til en konkurrencedygtig, klimaneutral, cirkulær og inklusiv EU-økonomi, forudsat at de rette betingelser herfor skabes og opretholdes. Mikrovirksomheder og SMV'er drager fordel af at forbedre deres egne miljøresultater og tilbyde ekspertise og løsninger til andre virksomheder, den brede offentlighed og den offentlige sektor. EØSU anerkender og fremhæver mangfoldigheden blandt og de forskellige behov i mikrovirksomheder og SMV'er, men opfordrer samtidig til, at der lægges særlig vægt på de mindste og mest sårbare af dem.

4.4.2. EØSU understreger, at der er akut behov for at støtte mikrovirksomhederne og SMV'erne, så de kan forstå og forvalte den grønne omstilling bedst muligt. Udvalget efterlyser omfattende og målrettede oplysnings- og bevidstgørelsestiltag, som Kommissionen og medlemsstaterne sammen med erhvervsorganisationer, handelskamre, arbejdsmarkedets parter og andre relevante interessenter iværksætter på en koordineret og indbyrdes supplerende måde. Omvendt bør mikrovirksomhedernes og SMV'ernes vigtige rolle med hensyn til nye teknologier og innovative løsninger møntet på den grønne omstilling af EU's industri også fremhæves og tages i betragtning i finansieringsprogrammernes kriterier for adgangen til støtte.

4.4.3. EØSU opfordrer EU og medlemsstaterne til at fremskynde grønne investeringer i mikrovirksomheder og SMV'er ved at sikre lovrammer, der muliggør, forudsiger og fremmer sådanne investeringer, herunder gnidningsløse godkendelsesprocedurer, og ved at undgå byrdefulde administrative krav samt ved at sikre hurtig, let, enkel og sporbar adgang til finansiering, som er skræddersyet til de forskellige behov i de forskellige kategorier af mikrovirksomheder og SMV'er.

4.4.4. For at forbedre mikrovirksomhedernes og SMV'ernes ressourceeffektivitet foreslår EØSU, at der etableres »knudepunkter for cirkularitet« (H4C) i forskellige regioner. Dette skal styrke samarbejdet mellem virksomheder på tværs af sektorer og fremme udviklingen af ny praksis og nye processer, herunder demonstration af nye teknologier. Udbudsprocedurerne i hele EU skal omfatte klimarelaterede og sociale kriterier og andre kvalitetskriterier. Dette fremmer innovationen blandt mikrovirksomhederne og SMV'erne og letter deres adgang til offentlige kontrakter. Organisationer, som repræsenterer mikrovirksomheder og SMV'er, handelskamre, den akademiske verden, arbejdsmarkedets parter og andre relevante interessenter bør være en integreret del af processen.

([9]) Teknologisk modenhedsniveau (TRL) er forskellige punkter på en skala, der anvendes til at måle en teknologis fremskridt eller modenhed.

([10]) EUT C 123 af 9.4.2021, s. 30.

([11]) EUT C 123 af 9.4.2021, s. 22.

([12]) EUT C 486 af 21.12.2022, s. 1.

4.4.5. EØSU efterlyser et tæt samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner, mikrovirksomheder og SMV'er om udformning af uddannelser med henblik på at sikre de kompetencer og færdigheder, der er nødvendige i den grønne omstilling, bl.a. gennem opkvalificering og omskoling af både arbejdstagere og iværksættere. Udvalget går desuden ind for at yde støtte til innovationsaktiviteter for mikrovirksomheder og SMV'er ved at tilskynde til og fremme samarbejde med andre virksomheder, deres organisationer, handelskamre, universiteter og forskningsinstitutioner.

5. **Generel fremme af en retfærdig og inklusiv omstilling**

5.1. *Retfærdig omstilling*

5.1.1. En »retfærdig omstilling« indebærer foranstaltninger og socialpolitiske indgreb, der ledsager omstillingen til en bæredygtig kulstofneutral økonomi og et kulstofneutralt produktionssystem. EØSU fremhæver, at en retfærdig omstilling ikke blot handler om at finansiere omstillingen. Det omfatter også målet om at beskytte arbejdstagernes rettigheder, skabe anstændigt arbejde, job af høj kvalitet og social sikring, styrke den demokratiske deltagelse (herunder på virksomhedsniveau) og bevare og yderligere øge de europæiske virksomheders konkurrenceevne, og dette kræver en særlig indsats på alle niveauer, navnlig på regionalt niveau.

5.1.2. Beskæftigelsen i de nøglesektorer, der er særlig berørt af den miljømæssige modernisering og den industrielle revolution i retning mod et klimaneutralt Europa, står over for store omvæltninger, der gør omskoling og uddannelsesmæssige investeringer i grønne job af høj kvalitet afgørende. I den forbindelse er det lige så relevant at sikre ajourført viden og uddannelsesmæssige rettigheder som løbende at fremme accepten af kvinder i tekniske fag.

5.1.3. De foranstaltninger og de forskellige faser i omstillingen, der er fastsat i Fit for 55-pakken, kan føre til enorme ændringer i økonomien og social uro. EØSU opfordrer derfor Kommissionen til, at den ved vurderingen af de nationale energi- og klimaplaner er mere opmærksom på, om strategierne egner sig til at opfylde målet om retfærdig omstilling. Den bør navnlig evaluere opfyldelsen af følgende mål:

— lettelse af jobskifte

— støtte til arbejdstagere, som mister deres job på grund af dekarboniseringen (et tabt job bør som minimum erstattes af en anden, ligeværdig arbejdsplads)

— udnyttelse af det regionale økonomiske potentiale, som bygger på vedvarende energikilder og nye former for deltagelse i elektricitetsproduktionen

— effektiv bekæmpelse af energifattigdom.

5.1.4. EØSU opfordrer til et tæt samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder om at tilrettelægge uddannelser, der kan tilvejebringe de færdigheder og kompetencer, som er nødvendige for en grøn omstilling af økonomien, herunder gennem opkvalificering og omskoling af arbejdstagere og iværksættere.

5.1.5. Som påpeget i tidligere udtalelser ([13]) minder EØSU om, at det ikke kun er midlerne til fremme af den sociale og regionale samhørighed samt genopretningsstøtten, der skal anvendes på en sådan måde, at de støtter klimabeskyttelsen og energiomstillingen. Klima- og energipolitikken skal også udformes således, at den fremmer den sociale og regionale samhørighed. Sådanne tiltag findes allerede, f.eks. projekter til etablering af solenergianlæg i tidligere brunkulsområder i Portugal og Grækenland og den meget strategisk orienterede støtte til producent-forbrugere i Litauen. Disse eksempler er imidlertid langt fra almindelig praksis eller mainstream.

5.2. *Fremme af private investeringer*

5.2.1. De enkelte medlemsstater har brug for programmer for bottom-up-udvikling af vedvarende energikilder, som er uundværlige for energiomstillingen og i væsentlig grad påvirker både kvaliteten og frem for alt priserne på leveret energi. Som følge af stigningen i energipriserne (fra de nationale elnet) er der allerede en tendens til, at virksomheder, for hvilke grøn energi er blevet et spørgsmål om overlevelse, bliver selvforsynende med energi. Mange virksomheder investerer

([13]) Se EUT C 47 af 11.2.2020, s. 30, og EUT C 62 af 15.2.2019, s. 269.

allerede dynamisk i deres egne vedvarende energikilder og varmekilder. Da disse kilder er billigere, er de også attraktive for lokale virksomheder og lokalsamfund, der kan bruge den overskydende energi, som tilføres elnettet. Desværre er det i mange dele af Europa nødvendigt at udvikle disse systemer på steder, hvor man i øjeblikket ikke er klar til at acceptere en lang række nye anlæg. Desuden vil disse private investeringer meget ofte ikke skulle fokusere på en enkelt virksomheds behov — de kan være til gavn for lokalsamfundene.

5.2.2. Problemet med udviklingen af sektoren for vedvarende energi synes at være en dynamisk forøgelse af energiforsyningen i sektoren over en ekstremt kort periode, hvilket er en stor udfordring for de indenlandske elsystemer i medlemsstaterne på trods af betydelige investeringer i modernisering af nettet og forøgelse af systemernes transmissionskapacitet. Europa er nu nødt til at udvikle lokale energifællesskaber, hvor de lokale myndigheder har en dominerende investeringsrolle. Der er tale om et såkaldt energisamarbejde med deltagelse af beboere, som ofte finansieres af lokale investeringsfonde. Denne form for inddragelse af lokalsamfundene i energiomstillingen sikrer støtte til disse initiativer og minimerer risikoen for social modstand mod at placere produktions-, distributions- og transmissionsanlæg i lokalområdet.

5.2.3. Sådanne initiativer bør indarbejdes i EU's forordninger så hurtigt som muligt og støttes af et statsligt finansieringssystem for denne type investeringer. I dette tilfælde er det afgørende at kommercialisere mellem- og lavspændingsledninger i elnettet, således at netinfrastrukturen også kan opbygges med deltagelse af private investorer. Udviklingen af civile solcelleanlæg viser samfundets og iværksætternes store investeringspotentiale. Passende lovgivning på dette område vil både løse finansieringsproblemer og problemer med at forbinde sådanne investeringer med elsystemet.

5.3. *Energifattigdom*

5.3.1. Sikring af lige adgang til energi og energiforsyningssikkerhed til overkommelige priser må være en absolut prioritet for EU og medlemsstaterne. Med stigningen i energipriserne rammes flere og flere EU-borgere og -forbrugere af energifattigdom. Situationen forværres for dem, der allerede var ramt af energifattigdom, mens forbrugere, der ikke tidligere havde problemer med at betale deres energiregninger, er i risiko for at havne i fattigdom.

5.3.2. I betragtning af spørgsmålets vigtighed anbefaler EØSU, at EU fremmer en fælles tilgang til energifattigdom. I øjeblikket kan hver medlemsstat definere begrebet energifattigdom ud fra sine egne kriterier, og manglen på en fælles tilgang kan føre til en situation, hvor Kommissionen ikke er i stand til at vurdere situationen ordentligt, og medlemsstaterne ikke har samme forståelse og reagerer forskelligt. Definitionen i forslaget til omarbejdning af direktivet om energieffektivitet og de indikatorer, som observatoriet for energifattigdom har udarbejdet, er en god begyndelse. I lyset af spørgsmålets presserende karakter mener EØSU, at Kommissionen og medlemsstaterne bør fremme en fælles tilgang, der giver en specifik fælles forståelse af energifattigdom og mulighed for indsamling af statistiske data.

5.3.3. EØSU understreger vigtigheden af at investere i en fair og effektiv energiforsyning med henblik på at afhjælpe energifattigdom på lang sigt. For at opnå dette er det vigtigt at sikre, at investeringer i vedvarende energi og energieffektivitet samt omfattende bygningsrenoveringer støtter grupper med de laveste indkomster. Kun ved at sikre, at økonomisk svagere husholdninger har midlerne til at foretage de nødvendige investeringer, kan producent-forbrugere opnå »strategisk autonomi« for dem selv eller som en del af et fællesskab med andre — hvilket i sidste ende er den mest bæredygtige måde at overvinde energifattigdom på.

5.3.4. I denne sammenhæng minder EØSU om, at det for enhver pris skal forhindres, at der opstår et samfund opdelt i to energiklasser. Det er ikke rimeligt, at det kun er finansielt og teknisk veludrustede husholdninger, der drager fordel af energiomstillingen, og at alle andre husholdninger skal dække omkostningerne. EØSU støtter derfor incitamenterne og værktøjerne til gennemførelse af direktivet om energieffektivitet for at hjælpe sårbare kunder og husholdninger og påpeger, at ambitiøse mål for fjernvarme/fjernkøling kan forværre vilkårene for socialt boligbyggeri. Udvalget bifalder derfor forslaget om at oprette Den Sociale Klimafond og opfordrer til overholdelse af princippet om en »retfærdig omstilling« for at tage hensyn til medlemsstaternes forskellige situationer.

5.3.5. Da energifattigdom har rod i generel fattigdom, er det også vigtigt, at Kommissionen og medlemsstaterne fortsat har fokus på at nedbringe fattigdommen samlet set. Denne krise understreger behovet for løbende at forbedre adgangen til beskæftigelse og social inklusion, sikre en passende levestandard og fremme økonomisk vækst i medlemsstaterne.

5.4. *Landdistrikter*

5.4.1. EØSU mener ikke, at en kombineret strategi for energiomstilling og digitalisering i landdistrikterne har fået den forventede opmærksomhed og støtte. Udvalget opfordrer til en hurtig gennemførelse af Kommissionens langsigtede vision for EU's landdistrikter og til mobilisering af interessenterne via EU's pagt for landdistrikterne.

5.4.2. EØSU har gentagne gange påpeget, at energiomstillingen (overgangen fra store centraliserede produktionsanlæg til mere decentraliserede strukturer) giver reelle muligheder for nye indtægtskilder og nye job i landdistrikterne ([14]). Også her er udvalget meget skuffet over de idéer, som Kommissionen og medlemsstaterne hidtil har fremsat.

5.4.3. De lokale og regionale energifællesskabers rolle skal derfor anerkendes og udnyttes for at opnå en retfærdig energiomstilling og kombineres med lokalsamfundsudvikling ved at etablere og udbygge borgerenergifællesskaber mellem borgere, lokale myndigheder og mikrovirksomheder og SMV'er, der frivilligt går sammen for at fremme sociale og økonomiske fordele.

5.4.4. EØSU konkluderer, at udrulningen af digitale teknologier i landdistrikter er en væsentlig forudsætning for at understøtte energiomstillingen. Energisystemet i landdistrikterne skal decentraliseres, hvilket tilsiger et enormt behov for flere og bedre sammenkoblinger, hvilket igen kræver udrulning af digitale teknologier for at matche udbud og efterspørgsel og sikre effektive energistrømme.

6. **Særlige bemærkninger**

6.1. Ved at bevare et solidt industrielt grundlag i EU sikres der velstand, job af høj kvalitet og en forpligtelse til at bekæmpe klimaændringerne for det europæiske samfund. Den europæiske industri skal investere i Europa inden for både forskning, udvikling og innovation samt anlæg og udstyr for at bevare sin konkurrenceevne. Dette kræver en passende lovgivningsmæssig ramme.

Energisektoren udgør en meget stor del af økonomien. Denne sektor har det særlige kendetegn, at den er en vigtig løftestang for andre sektorer i økonomien. Når man ser på alle aspekter af energisektoren, er den imidlertid meget stereotyp med hensyn til køn, idet mænd indtager en dominerende position, hvilket skaber store faglige ubalancer mellem mænd og kvinder i såvel den private som den offentlige energisektor ([15]).

EØSU anbefaler følgende:

— styrkelse og håndhævelse af eksisterende lovgivning om ligestilling såvel på europæisk som på nationalt plan

— skabelse af lige betingelser for uddannelse inden for energisektoren i medlemsstaterne og på europæisk plan og oprettelse af et europæisk STEM-institut

— sikring af ligestilling på arbejdsmarkedet i energisektoren ved at udforske mulighederne for kvinder, samtidig med at man forhindrer, at energiomstillingen og den digitale omstilling bliver fælder for kvinders karriere og løn, og udvikling af en dialog mellem arbejdsmarkedets parter og kollektive overenskomster om ligestilling i energiselskaber i hele Europa.

Bruxelles, den 26. oktober 2022.

Christa SCHWENG
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

([14]) EUT C 367 af 10.10.2018, s. 1.
([15]) FN's verdensmål for bæredygtig udvikling 5, 7 og 8; Joy Clancy, University of Twente, *Give women a chance: engendering the energy supply chain*.

BILAG

Følgende ændringsforslag blev forkastet, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 2.6

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
Den nuværende energi(pris)krise og manglen på sikkerhed, stabilitet og forudsigelighed i forsyningen lægger et enormt pres på EU. Krisen ville være mindre alvorlig, hvis der var blevet truffet mere målrettede foranstaltninger på et tidligere tidspunkt, og hvis f.eks. EU's egne mål (såsom målene for energiunionen) var blevet taget mere alvorligt. EØSU bifalder de foranstaltninger, der foreslås i REPowerEU-meddelelsen og REPowerEU's plan om at sætte skub i den grønne energiproduktion, diversificere udbuddet og mindske efterspørgslen efter russisk gas, da de foreslåede løsninger er i overensstemmelse med målene i den grønne pagt og den europæiske energiunion. Efter udvalgets mening bør dette ***ikke*** primært dreje sig om at diversificere ***afhængigheden, men derimod om*** så vidt muligt ***at realisere*** en »strategisk uafhængighed og autonomi på energiområdet«. Hvad angår ressourcer, der skal erstatte russisk gas, advarer EØSU om, at EU skal være særlig opmærksom på disse ressourcers indvirkning på miljøet og på nye afhængighedsforhold til tredjelande, der ikke deler vores europæiske værdier.	Den nuværende energi(pris)krise og manglen på sikkerhed, stabilitet og forudsigelighed i forsyningen lægger et enormt pres på EU. Krisen ville være mindre alvorlig, hvis der var blevet truffet mere målrettede foranstaltninger på et tidligere tidspunkt, og hvis f.eks. EU's egne mål (såsom målene for energiunionen) var blevet taget mere alvorligt. EØSU bifalder de foranstaltninger, der foreslås i REPowerEU-meddelelsen og REPowerEU's plan om at sætte skub i den grønne energiproduktion, diversificere udbuddet og mindske efterspørgslen efter russisk gas, da de foreslåede løsninger er i overensstemmelse med målene i den grønne pagt og den europæiske energiunion. Efter udvalgets mening bør dette primært dreje sig om at diversificere ***ressourcerne og*** så vidt muligt ***sikre*** en »å***ben*** strategisk uafhængighed og autonomi på energiområdet«. Hvad angår ressourcer, der skal erstatte russisk gas, advarer EØSU om, at EU skal være særlig opmærksom på disse ressourcers indvirkning på miljøet og på nye afhængighedsforhold til tredjelande, der ikke deler vores europæiske værdier. ***Samtidig er vi i den nuværende situation nødt til at bevare alle vores fungerende energikilder, fordi den reelle fare for os lige nu ikke er de alternative energikilders mulige indvirkning på miljøet, men energimangel og strømafbrydelser. Vores nuværende energiproduktionskapacitet til at forsyne det europæiske energimarked må ikke gå tabt***.

Resultat af afstemningen om ændringsforslaget:

Stemmer for: 77

Stemmer imod: 113

Hverken for eller imod: 14

Punkt 4.3.1

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
Den grønne omstilling i fremstillingssektoren kræver et grundlag af en tilstrækkelig, stabil og hensigtsmæssig blanding af vedvarende energikilder til elektrificering og produktion af ***grøn*** brint for at lykkes. Lagringsteknologier er under udvikling, og digitaliseringens muligheder udnyttes fuldt ud. Der er derfor stadig et stort behov for forskning og udvikling.	Den grønne omstilling i fremstillingssektoren kræver et grundlag af en tilstrækkelig, stabil og hensigtsmæssig blanding af vedvarende energikilder til elektrificering og produktion af brint for at lykkes. Lagringsteknologier er under udvikling, og digitaliseringens muligheder udnyttes fuldt ud. Der er derfor stadig et stort behov for forskning og udvikling.

Resultat af afstemningen om ændringsforslaget:

Stemmer for: 92

Stemmer imod: 112

Hverken for eller imod: 9

Punkt 4.3.4

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
Det står klart, at ***grøn*** brint i fremtiden kommer til at yde et bidrag til et forsyningssikkert europæisk energisystem. EØSU henviser til sine udtalelser om brintstrategien ([1]) og strategien for integration af energisystemet ([2]). ([1]) EUT C 123 af 9.4.2021, s. 30. ([2]) EUT C 123 af 9.4.2021, s. 22.	Det står klart, at brint i fremtiden kommer til at yde et bidrag til et forsyningssikkert europæisk energisystem. EØSU henviser til sine udtalelser om brintstrategien ([1]) og strategien for integration af energisystemet ([2]). ([1]) EUT C 123 af 9.4.2021, s. 30. ([2]) EUT C 123 af 9.4.2021, s. 22.

Resultat af afstemningen om ændringsforslaget:

Stemmer for: 92

Stemmer imod: 112

Hverken for eller imod: 9

Punkt 1.4

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
Europas potentiale på området for vedvarende energi skal kortlægges så præcist som muligt og formidles bredt for at fremme en fælles forståelse af, i hvilket omfang der kan opnås uafhængighed af energiimport. Elektrificeringen af varme- og transportsektoren og behovet for indenlandsk produceret ***grøn*** brint skal navnlig tages i betragtning.	Europas potentiale på området for vedvarende energi skal kortlægges så præcist som muligt og formidles bredt for at fremme en fælles forståelse af, i hvilket omfang der kan opnås uafhængighed af energiimport. Elektrificeringen af varme- og transportsektoren og behovet for indenlandsk produceret brint skal navnlig tages i betragtning.

Resultat af afstemningen om ændringsforslaget:

Stemmer for: 92

Stemmer imod: 112

Hverken for eller imod: 9

Punkt 1.6

Ændres som følger:

Sektionens udtalelse	Ændringsforslag
Samtidig vil der være behov for foranstaltninger på kort og muligvis også mellemlang sigt for at kompensere for mistede energiforsyninger fra Rusland. Import af LNG er en sådan foranstaltning. EØSU mener imidlertid, at det er vigtigt, at dette ikke skaber en ny langsigtet afhængighed af fossile brændstoffer. Der skal på forhånd tages højde herfor i investeringscyklussen. Samlet set er målet ***ikke*** at diversificere afhængigheden, ***men*** at opnå det højest mulige niveau af »strategisk autonomi«.	Samtidig vil der være behov for foranstaltninger på kort og muligvis også mellemlang sigt for at kompensere for mistede energiforsyninger fra Rusland. Import af LNG er en sådan foranstaltning. EØSU mener imidlertid, at det er vigtigt, at dette ikke skaber en ny langsigtet afhængighed af fossile brændstoffer. Der skal på forhånd tages højde herfor i investeringscyklussen. Samlet set er målet at diversificere ***kilderne og samtidig mindske den store*** afhængighed ***af én importør for*** at opnå det højest mulige niveau af ***åben*** »strategisk autonomi«.

Resultat af afstemningen om ændringsforslaget:

Stemmer for: 77

Stemmer imod: 113

Hverken for eller imod: 14